

MARIBORSKI

Političen list.

*Državna licejska knjižnica
v Ljubljani.*

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 10.— mesečno,
četrtletno K 30.—
Če pride naročnik sam v upravništvo po list: Me-
sečno K 9.50. — Inzerati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik popoldne.

Posamezna številka stane 60 vln.

Uredništvo in uprava:

Mariborska tiskarna (Jurčičeva ulica
št. 4.)

Telefon uredništva št. 276, uprave št. 24.

Leto III.

Maribor, torek 11. maja 1920.

Št. 104.

Mirovna pogodba v madžarski zbornici.

Nasprotujoče vesti o jugoslovensko-italijanskih pogajanjih. — Demonstracije na Dunaju.

Ob obletnici.

Te dni se vrši obletnica onih žalostnih dogodkov, ko smo morali premagani in osramočeni pobegniti iz našega Korotana, ko smo naenkrat uvideli, užaljeni v dno duše, da nas nikoli ne bo spasila pravičnost antante, ampak samo naša lastna sila, naša moč in naše resno, požrtvovalno in smotreno delo. Prve čase po osvobojenju in še dolge mesece potem smo zagrešili velik, prevelik greh, ki si ga bomo težko kedaj odpustili, a še težje popravili njegove posledice. Ta greh je bila otroškonaivna vera v pravičnost Pariza, kjer so se takrat zbrali mogočni sodniki sveta, »da dajo vsakemu kar mu po svetih pravicah pripada«, smo mislili mi, »da dajo vsakemu ono, kar odgovarja njihovim interesom«, so mislili oni.

Po osvoboditvi izpod avstroogrškega jarma smo sedli za mizo ter se veselili svobode ter čakali, kdaj bo antantna vojska pregnala Italijane iz Primorja, Nemce iz Koroške, Madžare iz Prekmurja. Čakali smo

Kako sem se pojavil v Mariboru.

Nekaj spominov »Straži« v spomin.

V jeseni sem se torej pojavil v Mariboru. Morebiti bo koga zanimalo, kako je prišlo do tega, da sem se pojavil. Jaz sem se namreč pojavil že marsikje. Kdaj in kako sem se pojavil na tem božjem svetu, tega se več ne spominjam, čudim se samo, da je dobri Bog dopustil, da sem se sploh pojavil, ker sem bil njegovim božjim namestnikom na zemlji vedno tako na poti. Iz one priproste kraške vasi v neodrešeni domovini sem se potem pojavil na Dolenjskem, potem v Ljubljani in čez nekaj let sem se pojavil v Pragi. Ko so leta minula, sem se pojavil zopet v Ljubljani; iskal sem službe. In tako sem se pojavil pred nekim gimnazijskim ravnateljem; videl sem takoj, da je v zadregi. »Mi potrebujemo profesorjev, ne pisateljev,« je rekel. »A tako? Oprostite.« — »Sicer pa vložite prošnjo na dež. šolski svet.« Napisal sem prošnjo in sem se pojavil na dež. šolskem svetu s prošnjo v roki in s kolekom za eno krono na nji. Star mož z resnim izkušenim obrazom je zmgnil z glavo, ko je zagledal moje ime. »Oglasite se v jeseni,« je rekel. Oglasil sem se v jeseni. »Vi ste svobodomislec in masarikovec,« so mi odgovorili, »takih ljudi ne rabimo.« Odšel sem. Nekaj prijatelj mi je pojasnil celo stvar. Nekoč sem se pojavil namreč

in čakali, toda zaman. Italijani, Nemci in Madžari so sedeli tam, kamor so se vsedli.

Koroško smo mi ob prevratu sicer zasedli, toda kako. V Celovec smo postavili komisarja Smodeja s šestimi možmi telesne straže in s tem smo mislili, je Celovec naš. Po drugih mestih in trgih Koroške smo nastanili par orožnikov, ki se niso smeli postaviti v boj z Nemci, tudi ako so jih napadli, ker tako jim je naročila naša vlada. Kako vse drugače bi danes izgledale naše meje, da bi bili tedaj poslani na Koroško kakega generala Maistra, ki bi bil branil našo Koroško, kakor je branil Maribor in Štajersko! Toda ne, zaupali smo raje v pravičnost pariških sodnikov.

Pred letom pa je prišlo nenadoma in nepričakovano razočaranje. Nemci, ki so boljše pomnili moč pariške »pravičnosti« niso čakali na njene čudeže; zbrali so vojsko, jo organizirali ter nas v par dneh potisnili iz Koroške; in takrat je grozila nevarnost, da nas potisnejo tudi iz Štajerske.

Pri nas je vzbudilo to veliko ogorčenje; brzojav za brzojavom je romal v Pariz,

na shodu dr. Šusteršiča in sem hotel govoriti proti njegovim lažem. To pa je bilo tistikrat strogo prepovedano, zato sem dobil črno piko. Kaj storiti? Če ni zame mesta v domovini, pojdimo v svet. Človek se na potovanju mnogo nauči in obrne to lahko v korist svoji domovini. Tako sem se pojavil v Rivi ob Gardskem jezeru, v Monakovem, na Dunaju, v Pragi, v Krakovu, v Varšavi, v Petrogradu, v Moskvi, v Kijevu, v Odesi, na Črnem morju, v Varni, v Sofiji, v Beogradu in preko Zagreba sem se pojavil zopet v Ljubljani.

Mislil sem, da bom sedaj, ko sem prepotoval toliko slovanskega sveta, dobil mesto na slovenskih šolah. Pojavil sem se torej zopet pri dež. šolskem svetu. Odgovor je bil: »Vi ste panslavist.« — Takrat sem spoznal, da mora človek v taki domovini postati revolucijonar, zato sem se nekega dne pojavil v redakciji »Jutra«, ker sem mislil, da bo ta list kazal novo pot iz neznosnih razmer. Ker živ nisem mogel iti pod zemljo, samomor pa je po katoliških naukah prepovedan, sem moral nekako živeti. Pisal sem razprave iz zgodovine šolstva, isti predmet so po šolah učili ljudje, ki o njem niso imeli niti pojma. Pa saj to ni potrebno: glavna stvar je, da se človek kje ne »pojavi«. Verjel sem tudi v teh črnih časih na boljšo bodočnost svojega naroda. Prišla je balkanska vojna; skoraj bi

spomenica za spomenico, toda Pariz je bil gluha. Še več, iz Pariza smo dobili nedvomen migljaj, da je Koroška za nas izgubljena, če je zopet ne zasedemo. To veliko razočaranje je rodilo prvi koristni sad, odločili smo se da si sami poiščemo pravico, ako nam jo oni, ki bi bili v to poklicani ne dajo. Začel se je boj in mi smo zmagali. Zmagoslavno so prodirale naše čete na Koroško, dosegle so Dravo ter jo prekoračile, dosegle Celovec in naše Kosovo, Gosposvetsko polje.

Toda vse to je bilo že prepozno. Pariz je jel dvomiti nad našo pravico in odredil je, da se moramo umakniti iz Celovca in z Gosposvetskega polja; in končno je razdelil našo Koroško v dva dela ter določil plebiscit. To je bil za nas hud udarec, bil je strup, ki je zamoril za vse čase našo vero v pravičnost pariškega sodišča.

Tako imamo danes Koroško razdeljeno v dva pasa v katerih se ravnokar pripravlja plebiscit. Koliko bomo s plebiscitom dobili, koliko bomo izgubili, to ni naš namen tu razmotrivati, pokazal bo potek dogodkov samih, pokazati hočemo samo, kaj smo za-

se bil kmalu na to pojavil v Srbiji, ker sem vedel, da je ona za nas edina rešitev — toda med tem je zagrmel svetovni boj. In tu se je pojavil katoliški župnik Trškan na nekem uradu in je prisegel pri živem Bogu, da sem razžalil njegovo veličanstvo Franceta Jožefa in da sem govoril veleizdajalsko.

Jaz sem se seveda takoj na to pojavil v ljubljanskih zaporih in kmalu na to v novomeških ječah, dne 30. oktobra sem se pojavil pred sodiščem, kjer se je dokazalo, da je katoliški župnik Trškan begal zato, da bi uničil slovenskega človeka, ki mu ni nikoli nič žalega storil. In namesto, da se je denuncijant pojavil, pred roko pravice, sem se jaz pojavil zopet v ljubljanskih zaporih, kajti rekli so, tudi če je župnik lagal, vodstvo SLS vas označuje kot nevarnega človeka. Zato se nisem več smel pojaviti v Ljubljani, pojavil sem se v internatih: najprej na ljubljanskem gradu, potem v Lipnici, potem v Hainburgu, potem v Litzendorfu in nazadnje v Mittergrabnu. Po dveh letih so nas odpeljali pod bajoneti na Dunaj v kasarne. Naučili so nas pri strašnem gladu nekaj »gevergrifov« in hajdi na fronto. Tako sem se pojavil v Voliniji. Tam sem zvedel, da so se pojavila naša imena tudi v švicarskih in francoskih listih, in so bila pred pravičnim svetom dokaz, da na Slovenskem niso vsi tako zadovoljni z Avstrijo, kakor to pišejo klerikalni

gresili in kakšne so posledice teh grehov. Da bi bili zasedli že ob začetku Koroško, kakor smo zasedli Štajersko, bi bili danes ravnotako na Koroškem, kakor smo na Štajerskem, ne bilo bi prišlo do nikake delitve, še manj pa do plebiscita. Da bi bili pa po dogodkih pred enim letom držali roke križem ter pustili Nemce na Koroškem, bi danes niti plebiscita ne imeli, ampak naša meja bi tekla po Karavankah.

Slovenski del našega naroda je od pariških špekulacij najbolj trpel, čeprav je najmanjši. Odrkali so nam spočetka Primorje in lep del Kranjske, odrkali celo Koroško in Prekmurje. Prekmurje smo dobili nazaj, čeprav ne celo, za Koroško smo dosegli glasovanje, usoda Primorja in zasedenega dela Kranjske pa se ravno danes odločuje v Italiji. Velika je naša bridkost radi izgube Primorja, toda še večja bi morala biti, če bi izgubili Koroško, kajti Primorska za nas s tem, da pride pod Italijo narodno ne bo izgubljena, naše zavedno primorsko ljudstvo bo ostalo slovensko, jugoslovensko, kljub sužnosti, koroško pa bi bilo za nas za vse čase izgubljeno, če bi bilo izgubljeno sedaj.

To je par misli ob obletnici žalostnih koroških dogodkov.

Uradno poročilo o brzojavkah med nami in Italijo.

Ker so bile v naših in inozemskih časopisih netočno objavljene brzojavke, ki so bile izmenjane med našo mirovno delegacijo in italijanskim ministrskim predsednikom in predsednikom mirovne konference v San Remu, Nittijem, je presbiro oblaščen, objaviti njih točno vsebino: Brzojavka naše mirovne delegacije iz Pariza od 26. aprila t. l., naslovljena na ministrskega predsednika Nittija v San Remu, se glasi tako-le: Njegovi ekselenci gosp. Nittiju, predsedniku mirovne konference v San Remu. Po gotovih poročilih se dozdeva, da je rešitev jadranskega vprašanja prišla na točko, da se bo razpravljalo o njej v San Remu.

Pri tej priliki ima delegacija kraljestev Srbov, Hrvatov in Slovencev čast, opozoriti Vašo ekselenco in konferenco na nastopna dejstva: Neposredni pregovori med kr. italijansko vlado in delegacijo kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki so se začela v Londonu in nadaljevala v Parizu z ministrskim predsednikom Nittijem in ministrom za

listi. Pri komandi je bil strog nalog, ker me za prazen nič niso mogli ustreliti, da naj se postopa po pravilih. Zato sem se pri vsakem napadu pojavil na najnevarnejšem mestu in vsi so se čudili, da sem se vselej živ vrnil. Bog je pravičen do njegovih služabnikov. In tako sem se pojavil v Rumuniji v Mackensenovi armadi. Naskočili smo breg Sereta in dva dunajska polka sta obležala pod strašnim ognjem, med redkimi sem izvelkel tudi jaz svoje ranjeno telo iz mlake krvi in sem mislil, da moram priti domov, da me bo domovina še potrebovala; danes vidim, da sem se varal, domovina ne potrebuje nikogar drugega razven par črnih gospodov, ki vladajo nad ljudstvom. Pojavil sem se torej na velikem vozu, ki nas je peljal čez gozde in od tam so nas vozili naprej, dokler se nisem pojavil v praški bolnici.

Bili so to lepi časi, kajti takrat so se spreobračali grešniki po Slovenskem in zmagalo je vse, za kar smo se borili. Tako sem se en mesec po prevratu pojavil zopet v Ljubljani. Nisem mogel čakati na popolno

zunanje stvari g. Scialojo, niso bila prekinjena. Delegacija do sedaj ni dobila nobenega uradnega poziva, da naj odide na konferenco. Neslužbene sugestije, po katerih bi morala delegacija oditi v San Remo, so bile odvisne od našega predhodnega sprejema memoranduma od 9. decembra m. l. in predloga, stavljenega s strani ministra za zunanje stvari, g. Scialoje, kar naj bi služilo za podlago diskuziji. Dosedaj delegacija ni mogla dobiti od kraljeve vlade zahtevanih inštrukcij vsled izjemnih razmer, ki so nastale v naši državi, razmere slične razmeram v drugih državah, zlasti vsled stavke železničarjev.

Tako delegacija kljub najboljši volji ni mogla priti v San Remo. Zanašamo se na čut pravoljubnosti in uvidevnosti predstaviteljev velikih sil, da bodo vpoštevale to dejstvo, ki je neodvisno od naše volje ter jih prosimo, da ne sklenejo nikakršne definitivne rešitve, ki bi mogla prejudicirati prijateljski odločitvi v tem važnem vprašanju, odločitvi, ki bi uplivala na bodoče odnose obeh zainteresiranih narodov. Zagotoviti moremo najodločneje visoko konferenco, da je naša delegacija navdahnjena z najiskrenejšo željo, da se reši jadransko vprašanje v duhu prijateljstva in sporazuma. Podpisan dr. Ante Trumbić. — Italijanski ministrski predsednik Nitti je odgovoril naši delegaciji z brzojavko, ki je bila sprejeta v Parizu drugi dan, t. j. dne 27. aprila t. l. in se glasi:

Gospodu drju Ante Trumbiću, ministru za zunanje stvari kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev v Parizu: Ker do danes nisem prejel nikakega Vašega poročila, sem obvestil konferenco, da ji bom jutri, 26. t. m. naznanil odločitev kr. vlade o rešitvi jadranskega vprašanja. Vsled tega bom predložil Vašo brzojavko jutri, da se diskusija ustavi. Želimo, da bi se razgovori med Vami in mojim kolegom ministrom Scialojo čimprej nadaljevali. Konferenca bo jutri dokončala svoje delo. Prosim Vas, brzojavite v San Remo, kedaj boste pripravljene priti v San Remo ali kak drugi kraj ob meji, kjer bo minister Scialoja zadovoljen sestati se z Vami, da nadaljuje prijateljske razgovore. Podpis: Nitti.

Dnevne vesti.

Uradniki pod kontrolo. „Straža“ piše, da je prišel dr. Pfeifer v Ljubljano k povjereništvu za notranje zadeve, zato da bo pod kontrolo. Ker si te kontrole ne moremo drugače razlagati, nego v političnem smislu, bo torej dr. Pfeifer pod politično kontrolo znanega povjerenika inž. Remca. To je svoboda v Jugoslaviji! Nad uradniki, ki so v najtežjih časih reševali na

ozdravljenje, kajti več ko tri leta nisem videl domovine. Na visokih mestih so sedeli vsi, ki so bili prej na nasprotni strani, jaz pa sem se pojavil kot suplent z 263 K mesečne plače na ljubljanski realki. Zlati časi. Po toliko letih prva služba v domovini. Bil sem srečen med svojimi dijaki, ki so priznali, da imajo v meni dobrega ljubečega učitelja. Toda tretji mesec sem se pojavil v postelji in da ni bilo zdravniške pomoči, bi se bil pojavil tudi v grobu, gotovo na veliko veselje vseh, ki so se bali resnice. Da si opomore, sem se pojavil v Rogaški Slatini, v jeseni sem se vrnil v Ljubljano, ker pa je postalo zopet nevarno — sem se pojavil v Mariboru. In tu je storil dr. Pfeifer veliko škodo in sramoto mariborskemu mestu, da mi je dal mesto na magistratu z naročilom, naj po možnosti vršim prosvetno in kulturno delo. To sramoto je sedanji komisariat izbrisal in jaz sem se pojavil — na ulici. Moj katoliški denuncijant med tem mirno preživljal svoje dni. To je pravica v Jugoslaviji. Ako gre človek po poti življenja, se mu

meji državno misel, bo politična kontrola. Prot takemu sramotnemu uradništvu bi bilo treba odgovora še od druge strani.

Bridke pritožbe nemške „Grenz-wachte“. „Deutsche Grenz-wacht“ se v svoji zadnji številki bridko pritožuje nad nečuvnim jugoslovenskim postopanjem v Radgoni in sploh ob meji, ker naše oblasti ne dovolje, da bi lačni avstrijski Nemci tihotapili ter so, da to poprečijo, ustanovile v Gornji Radgoni ekspozituro urada zoper tihotapljenje in veriženje. Po njenem mnenju bi morali mi dovoliti, da bi Avstrijci nemoteno hodili čez mejo sem in tje ter prenašali naša živila in gonili našo živino v Avstrijo. Na pomoč kliče vse mogočne bogove iz Gradca, Dunaja, Pariza itd. kar ji pa vse ne bo nič pomagalo. Mi radi verujemo, da je hudo, če je človek lačen, pa mu sosed ne pusti, da bi živel na njegov račun. Odtod pa tudi vse zdihovanje.

Moj zaupni sestanek pri Sy. Marjeti ob Pesnici, ki se ga je udeležilo tudi precej Samostojnežev, ni zadovoljil tamošnjega dopisnika „Kmetškega lista“. Raynotako kakor klerikalni „Straži“, tudi njemu ne ugaja, da sem kritiziral klerikalne velikaše, med njimi Roškarja. Kar pa piše o nekih fondih in o novem imenu obeh strank, ki sem baže o njih govoril, sloni na popolnoma krivem razumevanju mojih izjav. „Straža“ bi spisala par uvodnih člankov o vsakem stavku mojega govora, ki bi imel le od daleč tak smisel, kakor jo je razumel dopisnik „Kmetijskega lista“. Prof. Voglar.

V petek bo imelo naše občinstvo priliko slišati koncert intimnega značaja: v mariborski kazinski dvorani nastopijo naši umetniški učitelji „Glasbene Matice“. Prijateljem glasbe se bo nudil lep umetniški užitek. Želimo, da naše občinstvo polnoštevilno obišče ta koncert.

Cvetlični dan v četrtek bo namenjen mariborskim otrokom. Ob času mladega cvetja rešujemo tudi mi mlado cvetje naše mladine, posebno, če nam nudijo za to drugi pomoč.

Tobak je po dolgem času vendar dospel ter se te dni razdeljuje.

Opozarjamo na občni zbor športnega kluba „Maribor“, ki se vrši danes ob 20. zvečer v restavraciji „Maribor“ na Grajskem trgu. Vabljeni so vsi prijatelji slovenskega športa.

Anketa o slovenskem gledališču. Raynatelj H. Nučič je sklical anketo o našem gledališču. Povabljeni so bili zastopniki mesta in Dramatičnega društva. Uspeh doslej še ni znan.

Ustanovitev podružnice „Jugosloven. Matice“ v Ljutomeru. V četrtek 13. t. m. se vrši v Ljutomeru ustanovitev podružnice „Jugoslovenske Matice“, ki bo združena z veliko narodno manifestacijo in obhodom po trgu; popoldan pa se vrši na Cvenu konjska diuka. Med Radgono in Ljutomerom bo vozil ta dan poseben vlak.

V Rogaško Slatino so došli že prvi gostje in prihajajo vsak dan novi. Naša mariborska godba odide tja 15. t. m. Obeta se, kakor povsod, letos tudi v Slatini dobro obiskana sezona.

zgodí, kot vsakemu potniku, tam ti vrže pobalin kamen izza ogla, tam te oblaja pes, tam te ozmerja ženska, ker imaš pušlec za klobukom. Ali je vredno, da bi se ustavljal in prepiral, ko je okoli tako lepa pomlad. In tako sem se pojavil tudi v „Straži“, kjer slavi idiot zmagoslavje nad svojim lastnim pljunkom in se niti ne zaveda nizkosti, ki jo pomilujejo vsi, ki še niso padli na nivo „Stražinih“ žurnalistov in njenih voditeljev.

Kaj mi torej kaže? Ker dr. Leskovar priporoča trgovcem, da naj nastavlajo invalide, pojdem za trgovskega vajenca, če me ne vzamejo, pojdem po podporo za brezposelne, ali pa bom postal komunist, govoril bom na shodih zoper državo in dinastijo in postanem vladni komisar. Sicer pa tudi drugi invalidi beračijo po ulicah, da se avstrijskantom na vladi dobro godi. Zakaj bi se torej ne pojavil zopet med revolucionarji, saj smo tam kakor leta 1910. Ako smo zmagali enkrat, bomo zmagali tudi drugič, saj pravijo, da pravica vedno zmaga nad nasiljem.

Dr. Ivan Lah.

Iz pisarne Slov. mestnega gledališča. Opozarja se slavno občinstvo, da se uprizoni v sredo, t. j. 12. t. m., prekrasna Dreyerjeva drama „Sedemnajstletni“ zadnjič v tej sezoni. V četrtek 13. t. m. se igra „Školjka“.

„Novi Svet“ za obmejno ozemlje. Preljeli smo ter objavljamo: Narodno socijalistična struja, ki izdeluje priprave za novo jugoslovensko socijalistično stranko, namerava že pred ustanovitvijo stranke ustanoviti tudi nov list „Novi Svet“, ki naj bo glasilo predvsem za celo obmejno ozemlje in ki bo poleg jugoslovenskih socijalističnih ciljev ujedinenega jugoslovanskega proletarijata zastopal tudi medsebojne narodno gospodarske interese zlasti Banata, Medjimurja, Prekmurja s Štajersko, Koroško itd. „Novi Svet“ bo posebno pozornost posvečal tudi onim narodnim podjetjem, ki prostovoljno že zdaj izvršujejo socijalizacijo. Uredništvo prevzame Franjo Pirc, novinar v Maribor.

Državna stanovanjska komisija opozarja ponovno, da se sprejemajo stranke le ob sredah in sobotah in sicer od 8 do 12 ure dopoldan. Ob drugih dnevih se ne bodo na noben način sprejemale. Dalje nanašanja da so tačas vse prošnje za podelitev stanovanj brezuspešne, ker ni stanovanj na razpolago.

O pasji steklini in kontumacu. Pred nekaj dnevi se je morala zopet ena oseba, stanujoča v mestnem okrožju, ki je bila ugriznjena od steklega psa, odvesti v Pasteurjev zavod v Zagreb. Pretekli teden je umrla na steklini neka oseba, ki je bila ugriznjena v mestnem okrožju pred 7 tedni. Z ozirom na te dogodke in na to, da se v mestnem okrožju in v bližnji okolici mesta pojavljajo vedno novi sjučaji, opozarja se prebivalstvo, da se varuje te strašne bolezni z največjo pozornostjo. V tukajšnjih časopisih se ponovno čita pritožbe, s katerimi se posestniki psov pritožujejo čez stroge določbe pasjega kontumaca, pri čemur se vsakdo lahko prepriča o površni izpolnitvi teh določb. Bilo bi v interesu javnosti in posameznika, da prebivalstvo ne misli radi določil kontumaca, da se ga hoče s tem nadlegovati, ampak naj smatra to kot neobhodno potrebno varnostno odredbo, da se tako obvaruje strašne nesreče. Eventualno od psov ugriznjene osebe naj se zglašijo takoj brez odloga pri mestnem fizikatu, da se iste odpošlje v zdravstveno oskrbo. Bolne pse ali mačke naj se privede takoj k mestnemu živinozdravniku.

Mestni magistrat.

Salonski koncert se vrši danes od 19 do pol 22 ure v restavraciji v Narodnem domu!

Oddaja liferacije drv za garnizijo Maribor. Dne 27. maja t. l. ob 10 uri dopoldan se vrši pri Mariborski puk. okr. komandi ofertalna licitacija liferacije drv (do 8000 m³) za garnizijo Maribor. Interesenti naj ne zamude ugodne prilike.

Trgovski prostori se dajo v najem v mestni hiši v Ptuj. Trgovci, ki reflektirajo na te prostore, naj se obrnejo na mestno upravo v Ptuj.

Spod. Sv. Kungota. Iz zapuščine gospe Ane Flucher, bivše posestnice v Dobrenju, je sprejel tukajšnji krajni šolski svet 1000 kron za nakup šolskih potrebščin revnim učencem. Blagopokojnici časten spomin.

Kultura in umetnost.

Visokošolski mladini! Pod tem naslovom je pravkar izšla v založbi Tiskovne zadruge v Ljubljani knjižica, ki prinaša nastopno predavanje ljubljanskega sveučiliškega prof. dr. K. Osvald-a. V njem je predavatelj ugotovil, česa treba našim visokošolcem, da vznikne iz njihovih vrst čimprej nova kulturna garda, naša bodoča inteligenca. Knjižica velja K 2-60 in se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ul. 5.

Časopis za zgodovino in narodopisje, XVI. letnik, 1. snopič je ravnokar izšel ter prinaša sledečo zanimivo vsebino: I. Razprave: Kos dr. Fran: Doneski za krajevne kronike.

(Slov. Gradec, Ptuj.) — Kovačič Fr.: Mariborsko vprašanje. — Mohorič dr. Fr.: Prekmurje in Medjimurje. — II. Izvestja: Šašel dr. Josip: Spomini na Virumun. — Kovačič Makso: Epska narodna pesem o Pegamu in Lambergarju in drugo. — Kovačič Fr.: Nekaj krajevnih imen ob narodni meji na Štajerskem (Opačji vrh, Babni breg, Oboki, Prosečka vas, Raven breg, Zibotja vas, Svečane, Šambert.) — Tomišek dr. Josip: Jezikovno ozemlje Srbov na Saksonskem. — III. Slojstvo: Cvijić Jovan: La Péninsule Balcanique. Fr. Kovačič. — Vengust J.: Seznamek prekmurskih občin. F. K. — Sölich J.: Slovenske Gorice. Dr. Josip Tomišek. — IV. Društveni glasnik. — V. Nekrologi.

Razne vesti.

Raztreseni Ampère. V septembru 1806. l. je prebral slavni francoski fizik v pariški akademiji znanosti zanimivo poročilo o svojih najnovejših izumih, na kar je zapustil kateder. Ko pa se je hotel čez nekoliko časa spet vrniti na svoj prostor, ga je našel v svoje veliko iznenadenje zasedenega. Jako ozlovoljen se je obrnil proti Geoffroyu Saint-Hilarifa, predsedniku akademije: »Gospod predsednik, moram Vas opozoriti, da se je nekdo, ki nima tu prav nič opraviti, semkaj priplazil; sedi na mojem prostoru.« Predsednik je mirno odgovoril: »Motite se, dragi kolega, oseba, ki jo imate v mislih, je kakor mi član akademije znanosti.« »Od kdaj pa, če smem vprašati?« »Od nivos (snežnega meseca) šestega leta republike,« je pripomnil tuji gospod, vteknivši se v razgovor. — »A v kakšnem oddelku, če smem vprašati?« — »V oddelku za mehaniko, dragi kolega,« je tuji gospod odgovoril z nasmehom. — »Pa menda vendar ne,« je povzel naravoslovec vzela koledar v roko, ga naglo odprl in bral pod navedenim dnevom: »Napoleon Bonaparte, član akademije znanosti, je izvoljel v oddelek za mehaniko.« Ampère, se je jel ves prestrašen izgovarjati, češ, da je tako prišel ob vid, da ni cesarja poznal. »Da, da, tako je,« se je Napoleon pošalil dalje, »ako kdo svojih kolegov ne obiskuje. Še nikdar Vas nisem videl v Tuilleries; ali jaz Vas bom prisilil, da boste prišli k meni. Jutri ob sedmih Vas bom pričakoval k obedu.« Naslednji večer je sedel cesar od sedmih dve celi uri ter čakal na Ampera, ali ta je čisto pozabil na poziv.

Nov poklic za večkratne milijonarje. Neki angleški večkratni milijonar je odprl v Londonu krojaško delavnico in začel prodajati obleke za polovico cenejše nego ostali krojači. Londonski dopisnik »Journala« poroča o tem sledeče: Angleški parlamentarec. 50 kratni milijonar Mr. Mallady Dell, je sklenil doprinesiti svoj delež k znižanju cen. V ta namen je otvoril veliko krojaško delavnico, pokupil za tri leta naprej vse sukno treh glavnih tekstilnih tvornic in namestil v delavnica toliko število krojačev, da morejo narediti mesečno celih 25.000 oblek. Vsak dan čaka velika množica ljudi pred njegovo trgovino, tako da so morali tja postaviti posebno stražo za vzdržavanje reda. Mr. Dell prodaja obleke za 50 do 70 odstotkov cenejše kot drugi krojači, koje misli na ta način prisiliti, da začnejo cenejše delati. Mr. Dell ima pri tem podjetju seveda izgubo. Sam se je izrazil sledeče: »Rad bi napravil tudi nekaj dobrega! Ker se mi zdi, da krojači pretiravalo s cenami, sem sklenil, prisiliti jih na ta način, da zmanjšajo svojo dobičkaželjnost.« — Škoda da nimamo tudi v Jugoslaviji kakšnega podobnega dobrotnika.

Zadnje vesti.

Mirovna pogodba v madžarski zbornici.

DKU Budimpešta 10. maja. Ob otvoritvi narodne skupščine je dejal minister za zunanje stvari grof Teleky: »Ni ga človeka, ki bi

mogel smatrati, da je ogorčenje naroda spričo mirovnih pogojev pretirano. Mnogi, ki so sodelovali na mirovni konferenci, danes brez pridržka priznavajo napake te konference. Člani madžarske delegacije so prepričani, da iztreenje narašča. To je faktor, na katerega lahko veliko damo. Madžarska želi miru in ga je potrebna, da se ojači.« Omenjajoč nato noto mirovne konference, ki je bila izročena madžarski delegaciji je povdarjal, da o določitvi mej ni navedena nikaka motivacija. Argumentaciji spremnice, da tisočletna posest, ni še pravica ne more pritrđiti. Spremnica pravi dalje, da je plebiscit odveč, kjer je prebivalstvo že samo pokazalo, kam hoče pripadati. Tudi temu ne more pritrđiti, ker je bilo od l. 1618 mnogo izjav tako na levo, kakor na desno. Dalje je poročal Teleky o točkah mirovne pogodbe, ki vsebujejo olajšave, tako glede pravice mejnih komisij, da smejo predlagati korekture, kakor glede Rusinov, ki lahko sami izrazijo svoje želje ter o sprejemu Madžarske v Zvezo narodov, če bo lojalno izvršila mirovne pogoje. Pravice manjšin so iste, kakor so bile v mirovni pogodbi z Avstrijo. V vprašanju oborožitve se je dovolilo Madžarski zvišanje orožniškega števila, municijskih tvornic ter letal. Vojni ujetniki se vrnejo domov še pred sklepom miru. Pri reparaciji se bo oziralo na škodo povzročeno po boljševikih in Romunih. Prva tri leta se od Madžarske ne smejo zahtevati živila brez kompenzacije. Za vse industrijske izdelke, ki jih bo dobivala od Avstrije, bo morala dati živila. Končno se je minister obrnil na narodno skupščino z apelom, naj pozabi na strankarstvo ter naj posveti v se sile samo obnovi nesrečne domovine.

Kje se bodo vršila pogajanja?

LDU Beograd, 10. maja. Kakor se doznava, je naš minister za zunanje stvari, dr. Trumbić, odpotoval v inozemstvo, da se sestane z italijanskim ministrom za zunanje stvari Scialojo. Uradno se še ne ve, v katerem mestu se bo vršil ta sestanek. Poročalo se je že, da bo v mestu Viareggio ali v mestu Sestri Ponente. Ker pa stoji naša delegacija na stališču da naj se vrši konferenca na neutralnem ozemlju, bo za ta sestanek določeno najbrže kako mesto v Švici. (Tuje časopisje poroča, da so se pogajanja med Jugoslavijo in Italijo že pričela ter vedo celo o podrobnostih. Isto poročajo celo iz Rima; iz naših poročil pa je mogoče razbrati samo neko čudno konfuznost in nevednost. Poročilo pobija poročilo. Radovedni smo, kak namen zasleduje to slepomišenje. Op. ur.)

Demonstracije na Dunaju.

DKU Dunaj, 11. maja. Včeraj so se vršile tu velike demonstracije socijalnih demokratov in komunistov. Socijalni demokrati so demonstriali za oddajo premoženja, proti domači in mednarodni reakciji ter za komunizacijo dunajske policije. Demonstracije so se vršile povsem mirno. Komunisti so istočasno priredili svoje demonstracije, do spopadov s socijalnimi demokrati pa ni prišlo. Komunisti so naperili svojo demonstracijo v prvi vrsti proti vladi dr. Rennerja ter krščanskih socijalcev. Obe skupini sta vsklikali Rusiji in Lenjinu.

Izid hrvatskih občinskih volitev.

LDU Beograd, 10. maja. Na podlagi uradnih podatkov je uspeh občinskih volitev

v Hrvatski in Slavoniji nastopen: Parlamentarna zajednica 1335 mandatov, demokratsko-socialistični blok 769, neopredeljeni 904, Radićeva seljačka stranka 592, pravaši (Frankovci) 62, komunisti 436, republikanci 6, zionisti 5, delavci 27, srbska ratarska zadruga 2, obrtniki 9, Nemci 6, uradniki 1 mandat. V parlamentarni zajednici je dobila hrvatska zajednica 781, ljudska stranka 286, radikalci 268 mandatov; v demokratsko-socialističnem bloku so dobili demokratije 613, socialisti pa 156 mandatov. Ožje volitve se morajo vršiti še za 96 mandatov.

Prva številka „Progres“.

LDU Beograd, 10. maja. Danes opoldne je izšla prva številka neodvisnega dnevnika »Progres«, List prinaša na čelu z debelimi črkami nastopno: Dosti je pogajan! Vsa dežela zahteva najodločneje, da se preide preko strank in osebnih razlik ter se sestavi skupna vlada, ki bo edino jamstvo za svobodne volitve, ki bo predložila zakon za ustavotvorno skupščino ter razpisala volitve. To je edina zasluga, ki jo morejo današnje stranke storiti državi preden dobi besedo narod.

Preskrbovalna zadruga.

LDU Beograd, 10. maja. Osnovana je zadruga za preskrbovanje potrebnih krajev z osnovno glavnico 30 milijonov dinarjev. Zadruga bo imeja monopol za preskrbovanje vse države, kakor tudi za izvoz državi nepotrebnih živil. Član zadruga mora biti vsak naš državljan, toda prvenstvo imajo poljedelci, konsumne in poljedelske zadruge. Vsaka delnica znaša 5000 dinarjev. Posamezni člani morejo dobiti največ po 30 delnic. Na vsake 3 delnice odpade en glas. Zadruga bo preskrbovala s potrebščinami vojsko kakor oskrbevala vse potrebe države. Polovica članov uprave volji vlada, drugo polovico pa skupščina zadruga. Izšla je že min. naredba, po določbah iste bo rešena preskrba dežele in izvoza potem nove zadruga. Zadruga stoji pod nadzorstvom državnih oblasti. Delovanje se prične z novo žetvijo.

Monopolska skladišča.

LDU Beograd, 10. maja. Uprava državnih monopolov bo tekom bodočega meseca pričela graditi tobačna skladišča v Strumnici, Radovištu, Velesu in v Novem Sadu. Za gradbo solnih skladišč v Velikem Gradištu je določenih 350.000 dinarjev, za skladišča v Uvacu in Kosovski Mitrovici 250.000, za skladišča v Novem Sadu poldrugi milijon dinarjev.

Nabava plemenske živine za Srbijo.

LDU Beograd, 10. maja. Ministarstvo za kmetijstvo je odobrilo kredit 4½ milijonov dinarjev za obnovo plemenske živine in sicer izključno za potrebe Srbije. Živina se bo v prvi vrsti nabavljala v naši državi in še le potem v tujini.

Slov. mestno gledališče.

Repertoar tekočega tedna:

V torek 11.: »Hasanaginica«. Ljudska predstava ob znižanih cenah. Zadnja uprizoritev.

V sredo 12.: »Sedemnajstletni«. Ljudska predstava ob znižanih cenah.

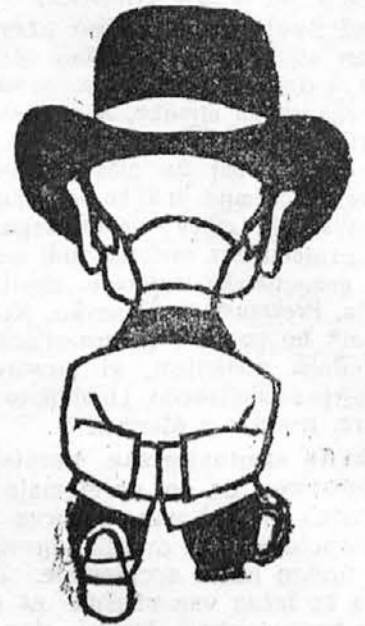
V četrtek 13.: »Školjka«. Ab. B—42.

V soboto 15.: »V dolini«. Ab. A—41.

V nedeljo 16.: »Mam'zelle Nitouche«. Izv. abon.

O p o m b a. V četrtek je repriza in zadnja uprizoritev novitete »Školjka«, ki jo je naše gledališče kot prvo v Sloveniji dalo v originalu. Prvič jo je uprizorilo zagrebško gledališče v hrvatskem prevodu.

Kam greste, očka?

Imam dve hčerki potrebni možitve, zato grem v upravništvo

Mariborskega delavca

da objavim ženitno ponudbo, kajti na ta način jih najprej :-: omožim! :-:

Izdaja: Tiskovna zadruga Maribor.

Odgovorni urednik: Fr. Voglar.

Tiska »Mariborska tiskarna d. d.«

Carrara marmor-ja

prvovrstnega je došlo več vagonov. — Raznovrstna naročila nagrobnih spomenikov, plošč za pohištvo i. t. d. sprejema

Kamnoseška družba Celje.

5-4

Spedijski oddelek:

Prevažanje vsakovrstnega blaga na mariborskem trgu, špedicija vseh vrst, zadržanjanja, prevoz z nabiralnimi vozovi na vse strani, selitve s patentiranimi vozovi, vskladiščenja raznega blaga in pohištva.

Največje domače podjetje v Jugoslaviji!

„Balkan“

Trgovska, špedicijska in komisijska delniška družba

• MARIBOR •

Pisarna: Cankarjeva ulica št. 1

Telefon interurb. 375

Redne zveze z največjimi tu- in inozemskimi tvrdkami.

Blagovni oddelek:

Prodaja vsakovrstnega blaga na debelo, import ter eksport, prekmorska kupčija.

Komisija:

Prevzame se vseh vrst blago v prodajo.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Mariboru

Deln. glavnica z rezervn. zakladi okrog 50 mil. kron

CENTRALA V LJUBLJANI

Deln. glavnica z rezervn. zakladi okrog 50 mil. kron

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju, ekspozitura Ptuj.

Obreštuje vloge na knjižice in na tekoči račun s 3 odstotkov brez odpovedi, proti trimesečni odpovedi s 3 in četrt odstotkov čistih.

Kupuje in prodaja devize, valute, vrednostne papirje itd., eskontira menice, devize, vrednostne papirje itd.

Izdaja čeke, nakaznice in akreditive. Daje trgovske kredite pod ugodnimi pogoji in predume na vrednostne papirje in blago.

Izvršuje vse bančne transakcije.